

Наше Лемко

РІК III.

Ч. 23 (71)

Львів, 1-го грудня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Його Ексцеленція Кир Йосафат Коциловський,
Єпископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький,

урод. 3. III. 1876
в Пакошівці
коло Сянока;
рукопол. 6. X.
1907 р., іменов.
Єпископом 28.

XI. 1916 р., пре-
кон. 29. I. 1917,
посв. в Єписко-
па й інтронізо-
ваний 23-го IX.
1917 року.

Великому Синові Лемківщини, Пробудителеві Лемківської Землі, найбільше заслуженому Піо-
нірові очищування цієї вітки Українського Народу від московської плісні й Покровителеві
повного духового об'єднання з цілим Українським Народом — Його Ексцеленції Кир Йоса-
фатові Коциловському, Перемиському, Самбірському і Сяніцькому Єпископові,
в дні Його Ангела найщиріші бажання всього добра і здійснення мрій для добра нашої
тіснішої Лемківської батьківщини складає

РЕДАКЦІЯ „НАШОГО ЛЕМКА“.

ЯКИМ ПРАВОМ?!

З нашої Лемківщини приходять цілі ленти неімовірних — прямо татарських вістей.

Для прикладу подаємо всему Українському Громадянству одну таку ластівку. Саме на днях переслала канцелярія апост. адміністрації в Риманові-Живці завідателів парохії в Чорноріках біля Корчини, короснянського повіту готовий документ (акт) даровизни недавно побудованого парохіяльного дому в Чорноріках — на річ москвофільському Обществу ім. Качковського. Цей документ, на бажання апост. адміністрації мав би згаданий завідатель парохії підписати від імені парохії, як правового власника церковного майна. Іншими словами має це означати ніби-то священник-парох, у тому випадку завідатель і вся парохія **хочуть добровільно** дарувати своє майно Обществу Качковського, — ба! що більше! навіть **просять** (бо в дійсності правно і формально мусить просити дозволу дієцезіяльної влади на кожний дарунок церковного майна) — про це апост. адміністрацію. Ні більше, ані менше такий був би сенс цієї комедії.

Однак для повного зрозуміння справи представимо її докладно, подрібно та від початку. Село Чорноріки з церквою під покровом св. Великомученика Дмитрія, збудов. в 1921 році в доброму стані, при числі греко-катол. 364 (з того 20 поза парохією) — латинників 325, з двома 2-класовими школами з польською мовою навчання по 1 силі, з кооп. „Наш Труд“ підчиненій Р. С. У. К.; отже пересічне лемківське село, де немає ані читальні, ані іншого громадського просвітнього дому. Так було до гриходу до парохії о. Якіма Грицаця. Цей ревний український священник відразу взявся до національної роботи; заохотив, порадив побудувати дім, що мав би служити духовому, культурному життю села. Створено до цього окремий комітет будови. Парохіяни добровільно і радо складали свої жертви — грошеві й в натурі, а тому, що не було іншої громадської площі, побудовано дім на церковній площі. Табулярним власником цього дому є Церква. Священники, о. Яким Грицай, о. Мирослав Сенета й о. Даміян Дзяма щирі національні робітники кермували і в повній згоді підпорядкували церковні на-

ціональні інтереси села, які скупчувалися в цьому домі.

Аж — оце грім з ясного неба! Дім, збудований власними грішми і трудами парохіян, хоче подарувати апостольська адміністрація москвофільському Обществу ім. Качковського.

На цю наругу голосно кличемо: яким правом? На якій правній та ще більше моральній підставі? А далше, — хто і що хоче тим досягнути? Яка ціль, яка мета? Врешті ще одно: де є в цій роботі здоровий розум і розсудок?

Ця прецікава справа має дві сторінки — правну і моральну. П'юкаймо перше розвязки правої сторінки цієї справи. Дім побудований на церковному ґрунті є церковним, є власністю Церкви. Так! Але все церковне право від найдавніших до найновіших часів строго зажадувало позбуватися свого майна — взагалі якимнебудь титулом — а тимбільше — задармо! Це становище Церкви було таке засадниче, невідкличне, консеквентне — послідовне, що ріжні держави в ріжних часах мусили видавати спеціальні (окремі) закони амортизаційні, щоб ту засаду зрушити. Ці справи дуже добре відомі кожному священникові та взагалі кожному правникові. Новий кодекс церковного права **ані словечком** не згадав взагалі про допустимість даровизни, що найбільше дозволяє на продажу церковного майна — і то цілим муром клявзуль обгороджує таку евентуальність (титул XXIX, кн. III.), **щоби борони Боже! — Церква не потерпіла втрати.** Також дуже велику вагу привязує Церква до добрї адміністрації церковного майна. Декрет „Максіма Кура“ за лиху господарку церковним майном велить навіть усунути ненарушеного пароха. Так одже — понад всякий сумнів — дарування церковного майна, ще й без суттєвих причин, не є законне.

Далше, ч. є згідне з правом моральне змушування священника до підпису такого акту даровизни — не беремося цього розвязувати, можемо лише відкликватися до совісті кожного католицького Е-

пископа — хай Вони це розсудять.

По нашій думці воно є зовсім незаконне та що більше — неморальне. Сторінка моральна тої справи взагалі має ще більшу вагу, чим правна. Що дім є власністю Церкви, це лише наслідок приписів австрійського цивільного закону.

Знехтувати цей факт, що дім ставили парохіяни своїм коштом, не внаслідок правних приписів про конкуренцію, як це мається річ з парохіяльними будинками, ані в цій інтенції, лише в інтенції, щоб дім служив їхнім духовим потребам — байдуже — що в тому випадку парохіяни Чорнорік будували свій дім, щоб там поміщувати або школу, або мати хату на культурні сходи та вистави під покровом їх Церкви, щоб до їхньої духово-культурної праці ніколи ніякі ліви — чи теж комуністичні елементи не мали доступу — одним словом — що парохіяни Чорнорік біля Корчини хотіли мати свій Католицький Дім — цього факту знехтувати ніяк не можна. Використування цього — так сказати б — недотягнення правних приписів — це хіба не можна назвати моральним. Це є лише — використовування. Нічим іншим не є теж поручення священникові підписати такий акт, коли здається, що священника з його духовною владою вяже не лише право (якого якраз тут виразно немає!), але також канонічний послух, або ще більше свого рода „піетас“ — побожність. -- До цієї справи ще повернемо, тим більше, що парохіяни Чорнорік огірчені таким потягненням теперішньої духовної влади та навчені досвідом, вже голосно зачинають говорити, що готовий ще грийти наказ наділити парохіяльним ґрунтом недобитків з „Народнього Дому“ у Львові — або що ще гірше.

Нові народні школи посвячені недавно в селі Нижня Мохначка, коло Криниць і в селі Перунка біля Снітниць. Обі школи побудували своїм коштом селяни; цікаво те пер, яких дістануть учителів, бо населення обох сіл чисто українське.

Вчіть свої дітей ошаджувати і постарайтеся для них
пущку і книжечку ошадности Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“
Львів, ул. Руська ч. 20.

Лемки Українці перед окр. судом у Новому Санчі.

(Зі судової сали).

В окружному суді в Новому Санчі відбулася у вівторок 10 листопада ц. р. карно-адміністраційна розправа проти трьох молодих лемків зі Щавника біля Мушини, новосанчівського повіту, обвинувачених за проступок зі статті 7. закону про збори з 11. березня 1932 р. — себто за недозволені владою збори під отвертим небом.

На лаві підсудних засіли:

1) Семен Барновський, літ 39, дяк і крамар української кооперативи; 2) Семен Дзюрбель, літ 25, столяр; 3) Михайло Романяк, літ 22, уроджений в Пасайку в Злучених Державах Північної Америки, робітник, усі три письменні і свідомі та діяльні українці. Прокуратор притягнув їх до відповідальности за те, що в дні 7. червня ц. р. зорганізували на горі Яворині, біля Криниць збори під голим небом, у яких взяло участь понад двіста лемківських хлопців і дівчат з ріжних сіл новосанчівського і горлицького повітів, на яких — як донесла поліція — (і криницький „Лемко“!) — співали українські пісні, між ними і „Ще не вмерла Україна“ та танцювали українські танці. Характер цих зборів під отвертим небом — як донесла станиця держ. поліції в Мушині з 12. червня ц. р. — був маніфестаційно український, бо всі учасники тих зборів є завзятими українцями і симпатиками українського руху. А ці свої симпатії хотіли виявити вони і назовні згаданими маніфестаційними зборами і заохотити таким чином до дальшої праці в українському національному руху.

На основі цього поліційного донесення повітове староство в Новому Санчі покарало учасників цих зборів (були там виключно самі селянські хлопці і дівчата з багатьох сіл західньої Лемківщини) на основі 25. статті згаданого вище закону про збори, грошевою гривною у ріжній висоті до 50 злотих зі зміною на арешт до 14 днів. Число покараних, на яких донесла поліція, доходить щось до 100 осіб. Карно-адміністраційні рішення при ходили партіями у ріжних відступах часу, бо крім зборів на Яворині, дня 7. червня ц. р. були ще подібні недозволені збори селянської лемківської молоді також на горі Яворина ще 19. липня ц. р. з такою самою національно-українською програмою й метою.

Повітове староство в Новому Санчі покарало карними оречення-

ми з 4. вересня ц. р. як перших підсудних Семена Барновського, Семена Дзюрбеля і Михайла Романяка за недозволені збори під отвертим небом на горі Яворина 7. червня ц. р. Вони відкликалися до окружного суду в Новому Санчі, де проти них відбулася розправа в дні 10. листопада ц. р. Підсудні явилися особисто, а їх оборону обняв безкорисно посол д-р Степан Баран, адвокат з Тернополя, що приїхав на цю розправу. Підсудні заявили, що до вини не почувуються, організаторами ні керманіччями зборів на Яворині 7. червня ц. р. не були і не знають, хто ці збори селянської лемківської молоді зорганізував. Була це властиво прогулька, яких у горах літом є безлік і на яких нераз є забави та співи, на що ніхто нестаріється про окремих дозвіл влади. Самі знайшлися там випадково, маючи недалеко свої поля і сіножати.

На розправі відчитано теж цікавий документ (вияснене) станиці

поліції в Мушині з 14. серпня ц. р. до староства в Новому Санчі, яке зажадало подати імена і прізвища конфідентів, на зізнаннях яких спиралося поліційне донесення. У відповіді на це домагання староства станиця поліції повідомляє, що цього не може зробити з огляду на втрату конфідентів, які потрібні станиці ще й на майбутнє. Виявлення таких інформаторів, які мешкають в одній громаді з підозрілими, могло би їх наразити на неприємности з боку українських симпатиків, які переважають у кожній громаді. Найважливіше у наведеному поліційному документі є те, що поліція з уряду стверджує українську перевагу у кожній західньо-лемківській громаді — отже, що українське відродження Лемківщини має вже там нині стихійний характер.

На внесок д-ра Степана Барана, щоб суд відложив розправу і перевів докази з переслухання свідків, — за згодою прокуратора, окружний суд відложив розправу. Свідків буде слухати городський суд у Мушині, обороною займеться д-р Степан Хиляк, адвокат у Мушині.

Передплатники зі Злуч. Держав Півн. Америки і Канади вже присилайте передплату на 1937 рік.

Потомки українських бояр, скажіть своє слово!

Польський письменник, Ян Віктор помістив у 274. ч. „І. К. Ц.“ статтю п. н. „Скарби, ктупе марнуєми...“ У цій статті, написаній під вражінням „свента гур“ у Сяноці та свого побуту в селі Шляхотська Добра, повіт Сянік, порушив він справу „польской шляхти грецко-католицкей...“, що — мовляв — загибає для польщини. У розмові, на місці мав він чути нарікання... Mój syn niedawnym czasem przyniósł metrykę, DOBRIANSKIJ. Zgniewałem się i mówię: idź ciśnij mu, niech napisze tak, jak dawniej pisali. Z dziada pradziada tak bywało i tak dalej ma być, ja ojców się nie zaprę. MUSIAŁ ZMIENIĆ. Ale nie wszyscy tak postępują. Coraz więcej zmieniają nazwisko. „... „Na wieść o naszym przybyciu zbiegli się sąsiedzi. Przyczłapali starzy, wpadali młodzi, obsiedli ławy, stolki, stawali pod scianą, — Rozpoczęła się gawenda o wszystkim, a nie skamlali, a nie płakali, a nie mówili o krzywdach, ale słowa ich błyskały jak migot miecza w rękach wojownika, walczącego w słońcu. Słuchamy opowieści przehodzących z pokolenia na pokolenie, legend okrywających szkarłatem ich ród, —

Myśmy SZLACHTA POLSKA WYZNANIA GRECKO — KATOLICKIEGO, myśmy ramieniem i mieczem Rzeczypospolitej ongiś byli-a dzisiaj... młody wykrzyknął i uciekł jakby zawstydzony, czy zgaszony milczeniem innych.“

...„Odprowadzili nas ku granicom wsi. — Myśmy DOBRZAŃSCY herbu LELIWA, ród starożytny a szlachetny...“

Українська Шляхто з Доброї, чи знаєш, що пишуть про Тебе? Потомки українських бояр, скажіть своє слово! Відповіджте масовим членством у „Просвіті“, у кооперативі та подвоєною працею над осідомелнням цілого села.

Добряни, адже Ваш односельчанин Горський зложив на жертівнику Батьківщини своє молодече життя. Чи тямите горді дні у 1918. році, чи тямите соняшний, прескрасний листопад? Скажіть, що Ви не жертва „руского ксендза“, але Ви свідомі Українці, потомки гордих українських бояр! Українське громадянство жде від Вас відповіді панові Янові Вікторові. Відзвіться, ми з радістю послушаємо!

О. Улюцький.

НОВИНКИ.

Польський міністер Бек відбув у Лондоні низку важних нарад, між іншими темою розмов була справа еміграції жидів з Польщі до Палестини.

Криваві розрухи на Україні. Турецький часопис „Стампа“ подає сензаційні вісти про криваві розрухи в совітській Україні. Майже щодня доходить там до гострих сутичок між місцевим населенням і міліцією та представниками ГПУ. На залізничній станції Балта населення напало на поїзд з харчами вбиваючи військову ескорту. В Богуславі вбито кількох міліціантів й агентів чеки. В околиці Кірова селяни вбили членів трибуналу, що в останнім часі були засудили кількадесять протикомуністів на тяжкі кари. В Бугайовицях дійшло до завзятої боротьби між населенням і військом. В часі боротьби частина жовнірів перейшла на сторону збунтованих. Ті самі жовніри застрілили комісара політичних справ Рублева. В кількох місцевостях висаджено залізничні мости, причім один з поїздів з військом упав у пропасть. Кільканадцять жовнірів померло на місці. — В Люблинську робітники висадили у воздух фабрику муніції і зброї. В деяких провінціях дійшло до гачких поважних розрухів, що комісар війни Ворошилов був змушений вислати туди кілька дивізій війська.

Помер за морем Теодор Челяк, 44 л. з Рим. Завадки, пов. Сянік, дня 30. IX. 1936 р. в Джерзи Сігн. Б. Й. П.

Замість корови безвартісні перстені. Селянин Іван Плахта з Красної пішов з жінкою на ярмарок до Ряшева, щоби купити корову. В Ряшеві приступив до нього якийсь чоловік і сказав, що має добру корову на продаж та просив Плахту, щоби пішов з ним оглянути корову, яка стоїть в стайні недалеко. Селянин згодився і пішов з незаним господарем подивитись на корову. В дорозі приступив до них якийсь чоловік і сказав, що має золоті перстені на продаж. Оглянули перстені і той чоловік, що провадив Плахту подивитись на корову, сказав, що радо купить золоті перстені, але ще корови не продав і грошей не має. А коли властитель перстенів сказав, що не має часу чекати, властитель корови просив Плахту, щоби купив золоті перстені, а він

то золото возьме за корову. Плахта купив за 110 зл. перстені і пішов до стайні з власником корови. Колиж прийшли під стайню, то власник корови казав Плахті зачекати, бо мусить піти по ключ від стайні. Як пішов по ключ, то вже не вернув. Селянин аж на поліції, куди прийшов зі скаргою, довідався, що ошуканці видурили від него гроші, бо позолочені перстені представляють вартість грошів. — Це ошуканство нехай буде пересторогою для селян.

Привіт лемківської дитини нашому Владичі.

Цих кілька слів прийми, Владико; Тебе я прагну звеличати
Й Тобі дитячим щирим серцем
Здоровля й щастя побажати.

Тобі бажаєм, наш Владико,
Добра і сил і многих літ,
Прийми від серденьг лемківських
Поклін і щирий цей привіт.

Благослови, Владико любий,
Святої Церкви вірні діти,
Щоб Рідній Церкві й Батьківщині
Могли ми щиро послужити!

Гануся Тупяківна
з Вороблика.

Жидівська нахабність. До чого доходить безличність Жидів, свідчить про те уступ з одної статті, поміщеної у львівській жаргонній газеті „Дер нойер Морген“. Автор статті закидає Українцям, що вони далися піврати філії протижидівства, й каже: „Угоди з антисемітизмом Українцям не забудемо; колись прийде ще час порахунку“... Як бачимо, Жиди не то що не вдоволяються тим, що живуть на нашій землі і з нашого селянина останні соки тягнуть, а ще й погрожують Українцям за те, що „сміють“ перед їх лихвою боронитися!

Яка користь з горілки. Недавно йшов один гачда з Пантною з ярмарку з Горлиць. По дорозі роззвусь, щоб легче було йти, звязав „боканчі“ з іншими клунками та перевисив собі через плечі. А що переходив попри коршму — треба загіртіся — подумав гачда й зайшов до жида. Випив одну сивуху, другу шпіритайку, закурив „дзигаря“ і попрощався зо „знайомим“ жидом. Щойно по 5 кілометрах

здогадався, де його клунки й черевики. Тому вертає назад до коршми, але по черевиках і слід пропав. Славний гачда ходить тепер у позичених черевиках, бо грошей не має на нові, та міркує собі, чого його голова така нерозумна і завела його до „кудлач“ на розраду. А в селі люди сміються — мають сто потіх з пропийника, що його жид сивухою частував і обцибушив...

Помер український вчений. У Празі помер в 87-ім році життя професор Федір Щербина. Походив він з Кубані та займався досліджуванням розвитку господарства й народів; належав до тих українців, котрі своїм знанням були знані в цілому науковому світі. Останніми часами професор Щербина був професором статистики на Українськйім Університеті в Празі і ректором Господарської Академії в Подебрадах.

Користи з волостей. Люди на Лемківщині щораз більше убожують. Заробітків немає, не приходить теж ніяка поміч з Америки, бо й в Америці тепер біда. У наших селах завели волосні уряди, та з цим впали великі тягарі на бідних наших господарів. Пишуть нам люди, що, приміром в селі Мокре прийде лист за рецепісом, або гроші, тоді господар мусить йти 15 км. до війта в Щавнім, де го заплаченню за підбиття печатки, (за таке підбиття жадають не раз злогого або три злот.) господар тою самою дорогою мусить вертати до села та щойно тоді з Мокрого, йти ще 11 км. до Загіря на пошту. За найменшу дрібничку кажуть собі солено платити в уряді. Та ще вирівнавчі податки витягають останню корову зо стайні, або ріжні драчки непокоять людей і кожний каже, що тих кар так вже множиться, що ніяким способом не можна їх повиплачувати.

Навіть дикуни того не робили. До кошари господаря Михайла Родя в Репеді закрався вночі якийсь драбуга й повиколовав усім в'вцям очі. Люди не знають, що то за дикар і дивуються, що якась звіряча рука зачинає в цей спосіб мститися та показувати московсько-комуністичну культуру...

Як назвати таке поштування. Солтис громади Лодина бавиться в цензора і всі часописи, що приходять до села, сам читає наперед і щойно по перечитанню віддає адресатам. Це гарно, що „пан“

солтис освідомляє себе, але ще краще буде, як солтис навчиться шанувати чужу власність і сейчас по приході з почти віддавати часописи тим, що за них платять. Покористовуватися чужою власністю — це вже не по солтисівськи. Рівнож запитують люди з Лодини пана солтиса, чи передав гроші зі збірки на шпиталь у Сяноці, бо селяни з останнього стягали, але на таку важну ціль давали жертви. А шкода, щоб з тої збірки шпиталь не користав. Врешті ще одна ластівка. Саме недавно буря наробила багато шкоди в громадському лесі села Лодини. Деякі селяни, що в минулому році погоріли, дістали по дві штуки зломаних сосен, а решту оціночна комісія призначила продати за 60 злотих. Але солтис — як деякі люди пояснюють собі — мав дістати від жида лапівку — тому продав йому ці сосни не за 60 зл. лише за 38 зл. Жид побудував собі з тих сосен господарські забудування, та продав ще за 10 зл. одному газді — а селяни хотіли би знати, чи в Сяноці цікавляться такою господаркою громадського майна? Може б декого вислали перевірити уржендоване пана солтиса.

Побирав собі відсотки в кооперативі. Громада Селиська вибудувала собі гарний Народній Дім. Але тепер показалося, що в тому домі за тісно, тому прибудували ще театральну салю. У всіх культурних селах, так і в Селиських у Народн. Домі примістили кооперативу. При будові, цебто поширюванню дому працював теж між іншими Петро Турчик. Йому дуже солодко сходила праця, бо в часі роботи заїдав цукорки. Це власне навело деяких чесних громадян прослідити, чи не урядуеть він часом в кооперативі, як всі підуть обідати до своїх хат. І дійсно Петруся переловили, як заліз до кооперативу і побирав собі з ляди гроші; сердега певно думав, що то лише побирає відсотки, та забув, що за крадіж прийдеться „солодко“ посидіти в тюрмі. Справа пішла до суду за крадіж кооперативного майна.

Вовки на Лемківщині появились у більшій кількості й по селах роблять великі шкоди в селянських загородах. Вони прийшли з тамтого боку Карпат.

Присилайте належність за книжки і передплату!

РИДЗ-СЬМІГЛИ — МАРШАЛОМ ПОЛЬЩІ.

11. листопада підчас державного свята польської республіки — президент держави Мосціккі надав генеральному інспекторові польської армії Ридз-Сміглому титул маршала Польщі. Вручення маршалківської булави відбулося серед дуже урочистої церемонії. Перед новоіменованим маршалом передефілювали всі роди зброї. У цілій Польщі відбулися з цього приводу великі торжества.

ВЕЛИЧЕЗНА ПРОТИКОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

Стотисяч католиків французів і канадійців у Чемп де Марс в Монреалі вирішили поборювати комунізм безпощадно, стоячи непохитно біля засад християнської віри.

Ота демонстрація є найбільшою, яку Канада й Монреаль переживали. В ній приймали участь всі без винятку стани, робітники, фермери й інтелігенти.

Пісня Лемків до Кальварійської Матері Божої.

(Підслухана на Кальварії — співана на нуту: „О Мати Божа, до Серця Твого“).

Глянь на нас, Лемків, о Мати Божа,
Бо нас руйнує сила ворожа.
2. О Кальварійська Божая Маги,
Не дай в роздорі нам загинати!
Ми жили в згоді в одній Родині —
Тепер ми бідні в страшній руйні.
2. О Кальварійська
Ми все держались єдності Стада,
Тепер в нас вдерлась грізна за-
(глад.)
2. О Кальварійська
Ми все тримались правої віри —
Тепер в нас усяких блудів без міри.
2. О Кальварійська
Сдин є пастир в Христовім Стаді,
Та ясній правді враги не раді!
2. О Кальварійська
Лиш католицька віра правдива,
А всяка інша віра зрадлива!
2. О Кальварійська
Ми на Кальварію все прибігаєм,
Тебе, о Мати, в сльозах благаєм!

2. О Кальварійська
Всенепорочну Тебе витаєм,
До Тебе щиро кличем, звиваєм:
2. О Кальварійська
Зглянься на нашу тяжку недолю,
Най кинуть браття блудів неволю.
2. О Кальварійська
Зволь нас до Себе всіх запроси:
Тут найдем силу зло побідити.
2. О Кальварійська
Тут всіх з'єднає любов Марії,
Тут Божа Правда нам загоріє.
2. О Кальварійська
Прийдіть, прийдіть же всі браття
рідні,
Божої ласки тут станем гідні.
2. О Кальварійська Божая Мати,
Зволь в одно Стадо всіх знов
зібратя.
Ваньові Грабові зо Злоцького
на памятку списав М. Д.

Чи Ви вже купили собі книжку **Лемківської Бібліотеки?**

1. ч. Юліян Тарнович: **Ілюстрована історія Лемківщини,**

2. ч. Іван Бугера: **Українське весілля на Лемківщині.**

Обі книжки з поштовою пересилкою 4 злоті.

Друкується 3. ч. Франц Коковський: **Східніми межами Лемківщини.**

Замовляти в Адміністрації „Наш Лемко“, Львів, ул. Зіморовича 2.

Розв'язали Кружок Союзу Українок.

Львівським організаторкам під розвагу

Староство в Ряшеві розв'язало на внесок воевідського уряду **Кружок Союзу Українок у Бонарівці**, коло Стрижева над Сяном, за неприятия зміни статуту Матірнього Товариства у Львові. Вина в цьому Виділу Союзу Українок і наших організаторок у Львові, що — відав не читають відписів протоколів Загальних Зборів Кружків. Вони саме занедбали справу та не звернули уваги Кружкові в Бонарівці. Сільським жінкам не дивуємося, бо во-

ни щойно навчаються організаціїного життя — одначе львівським Паням краще було би — замість заводити безпотрібні колотнечі, перезутися в „керпці“ взяти „фацелича“ на голову та бодай раз у рік заглянути в село; і тут показати свій організаційний хист, яким Союз Українок так славиться в нашому Громадянстві. Наші Матері й Сестри радо Вас привітають у Лемківщині.

Риманівська камарилія волочиться по судах.

(Або, який то четвертий гріх, що взиває о месть до неба?).

По всіх католицьких Куріях й консисторіях світу, у всіх народів є прийнятий й практикований звичай, що вони точно і після заключеної умови виплачують своїм службовикам належне їм винагородження. Це зрештою впливає із засадничого, християнського поняття справедливості, яка за винагату й солідно виконану службу працю наказує пропорціонально, після слухної умови платити. А церковно-духовні інституції повинні бути взором у виконанні цього морально-суспільного обов'язку.

Тимчасом в Риманові-Живці, де функціонує знана нам „русская курія“, що то поставила собі за ціль — збудувати Москву на українській Лемківщині, обов'язують віддай інші правила й засади. Найкращим доказом цього є факт відтягання риманівських можновладців від мирного й полюбовного поладження справи вирівнання належної, службової платні п. Марії Стецишин, котра довше як один рік (від січня 1935 р. до квітня 1936 р. виконувала обов'язки канцелярської, помічничої сили в риманівській „курії“. Працювала вона там іменню над писанням всіх урядових письм і актів т. зв. апостольської адміністрації на машині — і то за весь час урядування бл. п. о. Д-ра Масцюха, (котрий лишив по собі около 300.000 зод. в різних касах і банках), а відтак також і на початку провізоричного правління о. Івана Полянського. А треба знати, що Марія Стецишин є відомою й широкою українкою.

Колиж після цьогорічних Великодніх Свят зголосилася вона до „курії“ в Риманові-Живці для дальшого справування своїх службових, канцелярських обов'язків, тоді сказано їй тут, що вона не може вже бути прийята до канцелярських занять. — і Марія Стецишин, позбавлена несподівано свого варстату праці, мусіла покинути Риманів. На її місце спроваджено негайно зі Львова, та імпортовано до „курії“ іншу, канцелярську силу до писання на машині, тим разом вже одилицю „руських убіджень“. Отже з цього слідує, що насильне усунення першої канцелярської - Українки з „курії“ т. зв. апост. адміністрації було довершене з політично-партійних, русофільських зглядів, а не з річево-службових причин. І не дивниця, бо риманівські правителі є взагалі неспосібні й нерозполо-

жені до мирної, широкій й лояльній співпраці з Українцями!...

Тоді Марія Стецишин зажадала через свого повновласника від риманівських можновладців вирівнання своїх рахунків, та виплачення собі своєї службової платні — враз з приналежностями — в квоті около 1,000 (тисяч) злотих. Одначе московсько-азійська етика риманівських правителів відказалася від мирного виконання цього такого простого, а заравом такого тяжкого обов'язку, та не зважаючи на духовну повагу уділеної їм церковної влади, заризикувала спрямування цілої цієї справи до цивільного суду.

І мимоволі насувається тепер питання, звідки то так вірні, як і іновірці, так свої, як і чужі мають брати собі приклад та черпати спонуку й заохоту — і то так до справедливого й совісного трактування квестії наємничої, службової-заплати, як також до мирного, та полюбовного поладжування непорозумінь і спорів з другими особами?!... Чи таке поступування риманівської курії є в стані будуючо й позитивно впливати на нарід?!... Чи не є це доказом, що люди, що тепер розложилися широко в Риманові, та хочять „реформувати“ нашу українську Лемківщину, далеко далеко не доросли до своїх гідностей, та до своїх важких, відповідальних обов'язків?!... Бо не вирівнати неправильно й неслухно звільненій, канцелярській силі її службової належитості, та допускати свідомо й з розмислом до того, що би цією справою займався цивільний суд, отже світські особи, це справді шкандал, до котрого хіба тільки „русская“ етика й совість спосібні є допустити!...

Навіть звичайні, цивільні, світські особи мали й мають більшу

пошану для духовного стану й високого уряду риманівських можновладців, як вони самі, бо розправу в повищій справі визначено на день 7. листопада 1936 р. в Риманові, отже на суботу, себто на час, коли нема майже ніякого руху, та такої фреквенції різних інтересантів в суді... Цю риманівські правителі, котрі, предвиджуючи в суді свою наявну програму, пішли вже по неволі з повновласником покривдженої сторони на угоду, таким своїм поступуванням і волоченням по судах, до решти компромітуються, то нас це зівсім не болить, ані нам це цілком не пошкодить... Просимо тільки наших людей, що би взагалі ріжними, скандальними вчинками цього недоладного, риманівського видовища не гіршилися, але що би держалися сильно своєї українсько-католицької Церкви, котра — дасть Бог — визволиться таки скоро на Лемківщині з під кацапсько-московської неволі, та буде спокійно й свобідно віддихати й розвиватися. Бо як минулося в давнині не одно вже лихо для нашого українського народу, так минеться, та щезне без сліду і ця осоружна, риманівська камарилія!... Гартуймо, та удосконалюймо тільки наші моральні й духові сили у витривалості, постійності й боротьбі за наші релігійно-церковні й національні права, а ніякі чужі „адміністрації“, хочби їх було навіть і сто, не будуть для нас Українців страшні й небезпечні!...

Риманівським знова можновладцям з поза дряної „огради“ пригадаємо при цій нагоді одну правду з катехизму для всегдашнього запам'ятання й примінення, а саме, що задержання наємничої заплати є гріхом, взиваючим о месть до неба... Радимо їм вистерігатися цього гріха, коли мають претенсію бути „учителями“ народу!...

Юрко Бенкович.

— 0 —

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ВІЧА В КАНАДІ.

Дня 4. жовтня 1936. р. відбулося в Вінніпегу друге велике проти-комуністичне віче старанням Братства Українців Католиків у Канаді. Явилось понад 1.000 осіб. Промовляли оо. Трух і Кушнір, ред. Дацків, Гр. Кузь і полк. Вебб. Дня 27. вересня 1936 відбулося проти-комуністичне віче в Едмонті, в Народнім Домі. Явилось понад 700 осіб. Предсідником віча був І. Ісаїв.

— 0 —

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморовича ч. 20/22.

поруває мило власного виробу до прання й миття в запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Занимається експортом: яєць, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучні погно, насіння, господарські машини і приладдя. — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робить замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зіморовича ч. 20/22.

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Від Улюча їдемо через Грушівку до Руської Яблониці.

Сама **Грушівка**, віддалена від Улюча 4 км., мале, нічим непомітне сільце, 376 українців, 32 латинників, 13 жидів, одноклясова школа утрактвістична. Національного життя ніякого.

Руська Яблониця — це також стареньке наше сільце. Має церковцю збудовану в 1691 році. Була це первісно двірська каплиця, що її зчасом перемінили в церкву. Збудована з ялицевого дерева і по кількакратних перерібках та добудівках вона змінила цілковито свій первісний вигляд. Тепер ця церква завдовжки 18 метрів, завширшки 6 і пів метра, складається з трьох частин т. зв. „бабинця“, добудованого вже в новіших часах, середньої нави та престольної частини, що творить неправильний шестикутник. Захристію добудовали мабуть у 1927 році, та в цьому-ж році церкву покрили бляхою. Головний престол містився давніше майже під самою східною стіною, а по боках були ще два менші престоли, при яких правили Службу Богу. Іконостасу не було зовсім. Щойно коло 1880 р. тодішній парох о. Федорович подбав за будову нового головного престолу й іконостасу та усунув бічні престоли. Цікавіших пам'яток у церкві нема. Два замітніші образи з цієї церкви — ікона св. Миколи, що довкола неї зображено чуда з його життя та „хустина св. Вероніки“, що на ній намальована окривавлена голова Ісуса Христа в терновому вінку, приміщені тепер в музею „Лемківщина“ в Сяноці.

При церкві в Руській Яблониці є цікава дзвіниця, яку творять дві липи, що стоять одна біля одної. На конарі цих лип сперли грубу півперечку та на ній завісили дзвони. Права з цих лип має в обводі 4 м., а ліва 4 м. 10 цм., в обводі, а проміру 1 м. 30 цм. Догадуються, що ці липи засадили ще тоді, як будували церкву, тобто около 1691 р.

По дорозі, що веде до Яблониці з Грушівки стрічав я високі верби, а їх грубість доходили до 3 м. обводу. В Яблониці здержався ще дуже старий та величній дуб. Росте він на стоці горбка, біля двора, 6 м. завгрушки на висоті грудей людини, у промірі 1 м. 80 цм. Ще кілька років тому, було таких дубів два, але один із них спорохнявив і так хилився в бік двірського будинку, що при сильній бурі міг упасти та розбити будинок. Тоді влститель двора вирішив зрубати цього дуба та наймив до цього двох робітників. Вони стали пиляти дуба, та щоб робота йшла легше, один із них (хоч його перестерігали), поліз у дупло, в якому вигідно могло поміститися 2 людей і пиляв дуба разом із тим товаришем, що був назовні. Працюючи робітники не завважили, що дуб хилиється, аж ув одній хвилині дуб перевернувся та розломив на двоє того робітника, що був у середині дуба.

У селі, завдяки місцевому парохіві о. Дмитрові Німилевичеві, знаходиться читальня „Просвіти“. Нарід у селі бідний, живе з заробітків у дворі та з оренди двірського поля. Часами рибалкують також трохи в Сяні, що пливе нижче села.

Щоб використати день, переправляємося паромом через Сян. Відсіля півтора кілометра дороги до Крем'яної, де зпоміж зелені дерев видніє баня церковці. Крем'яна — це нині чисто польське село, останній українець помер там кілька літ тому назад. А ще п'ять десятків літ тому — там цілком інакше бувало. Існувала там колись самостійна українська парохія, переважали там українці. Аж прийшли роки 1880—1889. Щоб дістати ґрунт з парцеляції треба було бути латинником; нікому іншому ґрунтів не продавали. І тоді селяни перейшли масово на латинський обряд, покинули свою віру та національність. Тодішні дідичі, зокрема сестра фундатора крем'янецької церкви, Цецилія Бобчинська та пізніші власники села Дидинські намагалися враз із тодішнім латинським парохом у Дидні, кс. Ромоцьким, захопити церкву в свої руки та переробити її на латинський костел. Йшла довга завзята борба, але нашому священикові, о. Пержили, удалося вдержати церкву в наших руках.

Крем'яна лучиться безпосередно з **Диднею**, сьогодні теж чисто польським селом. Там не налітає вже ні одного українця на 1500 душ населення. Колись і там інакше бувало.

Шість кілометрів на полудне від Дидні є село **Криве**, ще два км. далше **Кінське**, та знову 2 км. на північ **Ютрилів** (урядова назва Вітрилів).

Кінське, Ютрилів і Криве творили колись окремі, самостійні греко-католицькі парохії, сьогодні тримається ще Кінське (680 душ), Ютрилів змалів до 250 душ, в Кривому вже тільки 57 душ.

Ютрилів і Криве перейшли масово на латинство в часі воєнної заверюхи, в 1914—1920 рр., коли наших священиків повивозили до Талергофу, чи інших таборів смерті, а збаламучені москвофільством селяни рятувалися перед запроторенням до тюрми — переходом на латинський обряд. Не без впливу була й парцеляція. У всіх трьох селах школа з польською мовою навчання. В Кінськмі існує та розвивається читальня „Просвіти“. В тому селі населення досить свідоме, не помагають впливи місцевої дідички Марії І. шлюбу Новакової, П. шл. Станкової. Сама вона робила колись кар'єру в львівському театрі, як артистка чи хористка. Потім одружилася з Новаком, що в часі війни торгував на велику скалко безрогами, купила село Кінське за дешеві гроші та по смерті першого чоловіка одружилася зо Станеком. Тепер забагла „робити рух у політиці“ та — почала в селі пропагувати москвофільство. Оснувала читальню Качковського, сама вписалась в члени, та на отворення цієї читальні запросила навіть з Березова бувшого старосту й комісаря поліції. Тільки, що незабаром того старосту „усунули“ з посади, а комісаря правосильним присудом сяніцького суду засуджено на 5 років тюрми. Від того часу не мала Станекова ніякої помочі, — а основана нею читальня ім. Качковського — нидіє.

Наступного дня ранком доїздимо до **Темешова**. Це село теж чисто вже латинське. Лише старі метричальні книги переховані в Кінськмі свідчать, що колись було й тут українське населення.

(Продовження буде).

У червоному царстві сатани.

Подаємо всім нашим читачам дуже цікаві та найважливіше правдиві події з часів побуту в „большевицькому раю“ — нашого громадянина Дмитра Бобенчика, що недавно вернув під рідну стріху.

Дмитро Бобенчик, зв. Роговський, літ 48, родом із Залужа, коло Сянока вернув у жовтні цього року до дому, до своїх, які не хочуть тепер його прийняти, бо думали, що він уже не живе. Вернув зі світової війни. В 1914 році, в зимі дістався до російського полону, як австрійський драгон в Ковлю ранений в ногу, з чеськими драконами. У полоні був 10 літ. — цебто щойно в 1924 році повернувся з чеськими відділами через Румунію до Чех. В Росії бував у Києві, Омську, Челябінську, у вижній і нижній Азії, на Уралю, на Байкалах, у Москві, Петрограді, Одесі, Тулі, на Кримі та відси передістався до Чех. У Чехословацькій заробляв на прожиток упродовж 12 літ як римар у Берні, Хусті, Мукачеві, Ужгороді та

Рахова вернувся у родинні сторони. Римарства научився при чеському війську як австрійський драгон і в полоні.

Про свій побут в російській неволі оповідає ось що: По упадку царату, як большевики перебрали владу в свої руки, змушували його вписатися до компартії (комуністичної партії), але він не хотів, бо знав їх роботу і бачив їх потягнення, тому переслідований большевиками утікав з місця на місце, та через це перейшов майже цілу Росію. Перебув українську війну з большевиками, але до війська не голосився, бо був ранений в ногу.

Большевики забрали селянам усю землю; побудували для них всюди бараки, тому опустіли хати валяться. Всіх селян нагнали до тих спільних бараків і з цих бараків гонять їх безпощадно нагаями щодня в поле до роботи. Наставниками над ними всюди є жида. Церкви понищили зовсім

на коні, кіна, доми розпусти, театри, музеї, дзвони забрали до фабрик зброї. Православних попів по-часті помордували, або разом з латинськими-католицькими священиками повивозили на Соловки, до різних концентраційних габорів, де вживають і примушують їх до найтяжчої роботи. У місті Казані бачив — оповідає — як сатюшки тягнули кораблі, причому бито їх немилосердно.

Люди мруть з голоду, як мухи, деякі над морем живляться рибами і то потайки, щоб жида не бачили; у часі великого голоду люди поїдали людських трупів; на свої очі бачив Бобенчик, на вулицях міст по 20, 30, 50 людських трупів — у зимі замерзлих, обідраних і голих, або в лахманах і босих.

З бараків виганяють жида наставники робітників селян щоденно до робіт, окремо на сніданчя, обід і вечеру — трублять. На снідання дають чай без цукру і 10 дека чорного гіркого хліба, на обід капусту, бульбу і пшоно — всего пів літри, разом зварене і 10 дека хліба; на вечеру чай і шма-

Юліян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західних Карпатах.

Великі розміри декотрих городищ, що займають часом гектар і навіть кілька гектарів поверхні, вказують на значну великість громад, що будували ці городки. Вони лежать у сусідстві ріки, обведені круглим валом і звичайно поза ним мають ще другий вал, тільки неповний — він боронить слабшу, приступнішу сторону городка.

Будівництво оборонних городів починається від другої половини XVI. до кінця XVII. століття, саме до пори, як татари перестають нападати на західні українські землі та тоді відпадає потреба удержувати заборол.

Племя, що замешкувало північні узбіччя Карпат в нічім не було залежне від своїх сусідів; воно рядилося власними українськими князями, тож в жаден спосіб не могло бути нащадками тих сусідів, що в X. столітті мешкали на підкарпатських долах.

Карта Польщі з 1000 року — цебто з X. століття, вказує на лемківський трикутник — хоч не дуже виразний, але якщо зважимо, що на згаданій карті не надто правильно подано віддаль між окремими містами, приміром Перемишль-Белз, або Краків-Тешин, то й само собою цей клин понижче Перемишля на полудневий захід — не міг інакше вийти на цій карті.

Великопольська хроніка (розділ XI) пише, що межі двох окремих — зглядно трьох країв кінчаються над рікою, що зветься Тиса, Тепла, зновже літописець Нестор пише, що в 981 р. князь Воло-

димир вирушив проти племена ляхів і заняв городи на межі заходу з карпатськими окраїнами. Також чеський князь Болеслав II. дня 7. II. 999 р. сказав на смертній постелі, „лишаю межі держави, аж по гори, де повно городів, які знаходяться перед горами, званими Татри...“ Одначе в два роки по його смерті польський король Хробри здобув Краків і ціле підгір'я: сандецьке й зататрівське аж по Дунай, а на сході аж по Сян. Але не так легко вдержати здобуті землі, тому цей король радше держався своєї загірської добичі в горах над Дунайцем і Попрадом — як природньої межі.

Врешті, коли зважимо, що інший польський король Лолеток видав у 1320 році оречення, щоб Сандеччани у торгівлі з Уграми і містом Торунем не минали краков'ян, то виходило би, що він окремо трактував одних і других, тимбільше, що краков'яни вже перед тим оминали Санч і то з пімсти. З цього мабуть скористав якийсь німецький лицар знад Рену та на горбку між Дунайцем, долиною й потічком, що бере свої початки зпоміж гір від Івкової, над високими берегами Дунайця й того потічка, збудував собі замок і побирав окуп від купців і подорожних. З високої вежі гляділа його сторожа — то на Дунаець, — то на дорогу, чи не їде який купецький віз, або не пливе яка навантажена тратва. Кожного купця й подорожного придержували та забирали від його окуп: або бочку вина, або відповідно міру сукна, остру шаблю, або іншу вартіснішу річ.

Такі оборонно-зачепні замки скрізь були в західних Карпатах. Гори не були заселені, до того ще вкриті буйним віковичним лісом давали найкращий захист перед нападами різних волокит і розбійницьких ватаг.

(Далі буде).

ток хліба, або чай і смердячу рибу. Худоба — коні, корови, все казбонне „штатне“. Деколи за дуже пильну працю, кровю зрошеною, додають жиди на одну рідню 3 пуди зерна посліду на цілу зиму, але не всюди, краще збіжжя вивозять до чужих країв, щоб показати, що в них господарка процвітає... Як хто обідреться, то дістане на картку в „казбонній лавці“ драгиве, цайгове, з кропиви убрання й то не все; хто дішатне блюзу, то штанів не дістане — хто шапку, то не дадуть йому обуви, а як вже дадуть обув, то знову шапки не дістане — навмисне, щоб у цей спосіб знущатися над безборонним, виголодженим селянином. Так роблять жидівські посіпаки в цілій большевицькій країні.

Сільські хати по більшій частині спустені, порозвалювалися, погнили, бо ніхто ними не журиться. Корови і коні ледви держаться на нсгах, огноєні, кудлаті, бо селянин не дбає і не хоче ходити коло нсвоеї тварини. Як робітник не хоче, або не може працювати, бо слабкий і голодний, то його без суду розстрілюють, хіба, що лікар ствердить наглядну хоробу. Але й лікарі майже всі жиди, тож не має милосердя для безборонних селян. У бараках живуть разом чоловіки і жінки, всі хлопці й дівчата, разом також ночують. Тому 12—13-літні діти ще дівчата не рідко приводять на світ потомство. Кормлять його своєю груддю всего два місяці, відтак женуть цих молодих матерей до робіт у полі, а дітей забирають від них до спільних приютів і там старі дідугани або старі баби, що нездібні до праці в полі, опікуються „казбонними“ дітьми. З цих дітей виростають опісля фаланги молодих, безприютних обідраних волокигжебраків; злодіїв, бандитів, яких лапають і масово вивозять залізницями на Сибір, де вони звичайно гинуть зі зима і голоду, а їх трупів закопують як худобу у спільних ровах.

Вінчань, ані похоронів немає, — цим ніхто не журиться, там людину вважають гірше від робучого скота. Молитися не вільно, хіба нишком у полі при праці, або на дворі, так, щоб ніхто не чув і не бачив, бо за це біють нагаями немилосердно жиди або москалі азіяти. Найбільше є безбожників і суботників, що святкують суботу — і це теж наглядно вказує,

хто сьогодні паном у большевії — (а в нас хто святкує суботу? — прим. складача), але за спільні сходи биють і карають тюрмою. Бога висмівають, видумують різні нісенітниці, щоб наругатися з Христа і Матері Божої.

Кожний жовнір-большевик, комсомолець і комуніст обов'язково мусить мати знак на шкурі на грудях з лівого боку — большевицько-жидівську зізду, а на лівім рамени серп і молот, бо без того всюди переслідують.

Люди, військo навіть дуже ту-

жать за зміною режиму, як за спасенням; большевиків і жидів ненавидять, бо ті як бюрократи ситі, убрані, бавляться, ідять дорогі вибагливі потрави, гулюють-пють гірше як за царської влади — а народ стогне і ридає та вичікує лосмічі й спасення з того „клятого раю“.

Замітка: Дайте перечитати ці рядки кожному, що мріє ще про „червону поміч“, хай знає до чого веде жидівсько-комуністична пропаганда.

—o—

Не буде мені — хай не буде й тобі.

В селі Чорноріках, короснянського повіту є дві школи, польська і українська, скількість українських дітей значно переважає. Мимо цього поляки мають гарну поверхову школу, а українці „дусяться“ в домі Возняка. Чому саме поляки мають таку велику та гарну школу? На це легко можемо відповісти; вони сподіються, що вкортці українську школу зліквідують, а прилучать до своєї. В тому ділі помагають їм самі селяни, але з „руського“ табору. Заходить питання — в який спосіб?

В українській школі вчила учителька українка, яка ще на велике диво задержалась в тому селі, бо по інших селах вже трудно стрінути, або і зовсім не стрінете української учительської сили.

Отже ця учителька згідно зі своїм становищем виконувала своє за-

вдання. Та се було не на руку „руським“ і вони почали старатися про свого „руського“ вчителя. Учительку перенесли до Ясениці, де працює її муж лікар, хоч вона мала велику юхоту залишитись у Чорноріках. Русські вже думали, що виграли справу, та на жаль не так сталося. На місце тої вчительки прийшов поляк учитель і вчить дітей по польськи. Поволі прийде до того, що ту школу зліквідують, бо нащо платити за помешкання, коли вже є простірна готова школа. А найбільше на тім стратить той, що найбільше хотів „руського“ вчителя, „господин“ Возняк, бо в його домі вже не буде школи, а він сам не потребує такого великого дому для себе самого. В той спосіб люди самі роблять собі найбільшу шкоду.

—o—

До установ, що устроюють забави.

Головна Рада Українського Протриального Товариства „Відродження“ у Львові звертається цією дорогою до всіх українських установ в краю й закордоном влаштовувати всі свої імпрези без алькоголю і тютюну. Жаден нарід не зазнав стільки лиха від обох отрут, що український! За 1935 рік українці під Польщею пропили й проку-

рили сто п'ятнацять мільонів злотих! Жахливі цифри доходять до нас з Великої України, Закарпатської України й Буковини! Геть байдужість і зневага! Закликаємо до співпраці все громадянство! Бемо на тривогу!

У Львові, в місяці жовтні 1936 р.

За Гол. Раду „Відродження“

Іван Костюк в. р.
секретар.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, евангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кадило

купуєте й замовляете в українській кооперативі

„ДОСТАВА“ у Львові Ринок 43/1.

і в її'склепах: у Львові, Руська ч 20,
в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

Ще одна ластівка.

ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКІЙ ПАРЛЯМЕНТАРНІЙ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Недавно писали всі українські часописи про впровадження в деяких селах на Лемківщині, нехристиянського поздоровлення приміром в селі Щавне й Явірки, де мати боролася, щоб її шкільна дитина здоровила в школі учителів старохристиянським поздоровленням „Слава Ісусу Христу“, а знову маємо новий виступ учительки, яка прийшла з початком цього шкільного року до Святкової великої, біля Крапної. У перших днях науки діти довідалися, що не вільно їм інакше вітатися й працюватися, як лише „dzień dobry i dowidzenia“. Більшість мешканців села спротивилася новим розпорядкам, щоб впроваджувати нехристиянські поздоровлення в молодечі голівки дітей, та споминують часи, коли то в школі працювали п. п. Звірики; як то після їх вказівок і науки дитина — дівчина чи парібок переходячи попри людей гарно кожного здоровили згідно з нашими звичаями. Сьогодні, як стріне яке „молоде“ на дорозі людину, або коли зайде в хату, не знає, що сказати перед вечером чи dzień dobry чи do widzenia, бо стільки лише навчилося в школі. Одначе деяким нерозважним батькам припало це до вподоби; вони радіють

„моя дитина дуже вчена, вже знає по пільські гварити. Гей! Батьки! Матері! Чи ви подумали до чого це стремить. Перше усувають ці християнські поздоровлення зі школи, відтак ваша рідна дитина внесе цю „культуру“ під вашу стріху — та усуне Христа з нашого життя. А коли дитина піде у світ і що знеї буде, як вже тепер у маленьке її серденько впоюють заседи, що можна жити без віри. Дитина така зістає безбожником і ціль свого життя буде бачити в поборюванню християнізму. Чому Лемківщина має виховувати ворогів Христової Церкви? Чи мало еше в Світах терпить 160 мільонів? Чи маємо додати ще до того і Лемківське молоде покоління? Коли у різних краях Європи ширять культ Ісуса Христа — та закладають світські товариства, що ведуть борбу з безбожництвом і комуністичною акцією — тому теж і наш святий обов'язок наказує нам хоронити наших дітей перед новими струями комуністичних чарлєтів. Справою нашої совісти є заказати дітям, щоб здоровилися так як це робили наші діди, прадіди славлячи Ісуса Христа!

Мати-Українка.

— 0 —

Шкільний плебісцит за українською мовою навчання.

Справа українського шкільництва це вічно отворена, ятріюча рана на українському організмі. Українське громадянство ніяк не може погодитися з теперішнім нестерпним станом і безупинно змагає всіми легальними засобами до повернення прав українському шкільництву.

Такою законною формою боротьби за українське шкільництво є шкільний плебісцит за українською мовою навчання на підставі закону з 31. липня 1924. р. Д. З. Р. П. ч. 79, поз. 766. і виконного розпорядку Міністерства Освіти до того закону з 7. січня 1925. р. Д. З. Р. П. ч. 3. поз. 33. По думці розпорядку Президента Р. П. з 29. листопада 1930. р. Д. З. Р. П. ч. 84., поз. 644. можна змінити мову навчання в якійсь школі тільки тоді, коли від останнього правосильного рішення шкільної влади в тій справі вже минуло 7 літ.

Звертаємо увагу батькам (опі-

кунам) українських дітей у шкільному віці тих громад, де минуло 7 літ від останнього правосильного рішення про мову навчання в даній школі (отже в громадах, в яких те рішення датоване до 31. грудня 1929. р., або вчасніше), щоб по думці повишого закону і приписів своєчасно, а найдалше до 31 грудня 1936 перевели шкільний плебісцит. — Зате в громадах, де дата правосильного рішення про мову навчання пізніша (вже після 31. грудня 1929), треба за шкільним плебісцитом підодждати, доки не буде повних 7 літ.

Докладні поучення про те, як переводити шкільні плебісцити за українською мовою навчання і як боротися з різними можливими зловживаннями при тих плебісцитах, є в книжці п. н. „Рідна Школа в ідеї і житті“ (стор. 63—83 і 176—177), де подані також зразки жалоб, рекурсів і т. п. Книжка коштує 2 зол.

Для переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання треба приписаних шкільних деклярацій.

Книжки „Рідна Школа з ідеї і житті“ і шкільні деклярації (по 3 сот. за штуку) має на складі канцелярія Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська 46.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

В дні 1. листопада ц. р. Члени Кружка „Сільський Господар“ і Т-ва Руханк.-спорт. „Луг“ у Вороблику корол. обходили святочно пам'ять другої річниці смерті одного зі своїх співосновників Впр. о. д-ра Романа Винницького.

При численній участі членів обох товариств, відпоручник Філії „Сіл. Господар“ в Сяноці, Ковальський виголосив будуючу промову навчуючи до наших Національних Великих Роковин, через невтомну освітньо-культурну працю аж до Світлої Будучини рідної Землі.

Потім обговорено ряд актуальних справ місцевого і загального значіння, так що Свято затяглося до пізної ночі. Свято закінчено повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою та відспіванням українсько-го Національного Гімну.

— 0 —

Дня 1. XI. ц. р. у парохіяльній церкві в Бонарівці о год. 2.30 відправив Впр. о. декан Іван Клюфас панахиду за поляглих Героїв при співучасті всіх членів Т-ва „Луг“ та достойного гостя Д-ра Нички з Фриштака та Осипа Феника. По панахиді відбулася святочна Академія в читальні „Просвіти“, получена з виставкою полтавської трагедії „Зрада“. На програму Академії склалися слідуєчі точки: 1) Хор під пров. Костя Лиска відспівав пісню „Сонце заходить“. 2) Промова Д-ра Нички. 3) Пісня „Широкий луг“. 4) Деклямація Петра Качмарського. 5) Пісня „Засяло сонце золоте“. 6) Промова Осипа Феника. 7) Промова Василя Качмарського. 8) Мішана орхестра відіграла ряд пісень.

Дальше слідувала виставка „Зрада“. Треба тут підчеркнути старання української молоді над вигладженням мови, та відігранням своєї ролі. Мимо різних трудів і перепон, вони побороли те все, що виставка пройшла займаючи і гарно. Треба признати в тому працю Костя Лиска.

Під кінець відспівано національний гімн.

Свій.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 2.

Штудерна рипирація.

(Лемківським говором).

Розмаїті людиска поплітали, але напевно то ніхто не годин бив знати, што ся стало Юркови Терпячому, ци го дахто прешов, ци го дашто натхво, ци што юж за кара Божа, дост на тім, же вросва му на голові гирча така велика як соло-трук.

Зразу то була лем така собі маленька, як сливочка гирчечка, але зчасом росла шгораз то більша.

Засмутився Юрко не кусіська том фрасетном гирчиском.

Прібував на ню прикладати шитки, як лем му живні дохториска пляйстри казали прикладати й заживати, та тото нич не помагало — гирчиско нич ся не меньшало, лем іщи дальше росло, а блищалося на голові, як дакий лендариско.

До того іщи людиска, в селі, як людиска — змерзілися тим лікуваньом гирчиска. Шелеячину пискували про тоту Юркову хвороту. Та найбільше завзялися на Юркову, булету сельски доцяпники: — Юрку, як там гирча? Юрку, як там то? Юрку, як там сьо? — вижгірялися, а врешті назвали Юркову гирчу кацапом і од того часу інакше не речут лем: — Юрку, як там кацапская пошесть?

Не до витриманя юж було з тим шитким Терпячому. Ту гирчиско долігат човекови, а ту іщи доцікають, же ся волочит, — і вірит — по таких „дохторях“, што не лічат, лем калічат.

Видів Юрко же є злі, але не знав іншого виходу, лем іщи раз уда-тися до свого старого дохтора. Най юж раз дашто на тоту гирчу радит, бо так дальше не годно бити.

А як юж тепер нич на ню не порадишь, то дармо. Треба-буде з том сквером во віки віков ходити.

Але й од той візити не било Юркови жадного світонька. Плянтавєл коло хижі, як дакий сомариско.

По якісим часі такой марудерки пішов Юрко на ярмарок до заживіленого містечка. — Ту зачепив го якісий пролетар — казався звати Якубом:

— Господазу, а ляцеґоз так ходзіце кей боцяп по лонце?

— Ой, чловече, така на ня біда, што юж сам на себе звий — одрюк Юрко.

— О, ля Бога! А цуз то такого? — заінтересувався Якуб.

Оповів Юрко Якубови ціду свою печаль і вказав на гирчиско.

Помацяв Якуб Юркову гулю і гварит:

— Віце ви цо?

— А што?

— Кей сцеце, то я вам на том гуле порадзен.

— Порадишь?

— Порадзен.

— А кілько будеш хтів за то, што порадишь?

— Не веля. Даце мне цул злотего?

— Дам. Штожбим не дав.

— Но, кей так, то пуйце гаф.

Пішов Юрко з Якубом до якісой хамороди і сів на вказанє гаччиско. А пак, ани не мав часу врякнути, юж му Якуб префайтнув кляпачиском гирчу на двоє.

— Но, зробйоне! — гварит Якуб. — В дому се посмаруєце ранє спіритусем і за тидзень эстєсце зупелне такі сам як і куздея інни цвек.

З радости, што юж раз позбув-ся печали, заплатив Юрко Якубови за рипирацію не пів, а цілого злотого, та іщи поставив кватирку „виборовой“. Для себе купив осемочку й кунтетний з уданої рипирації почлапав гу хижі.

Предчасна була Юркова радість. Минув тиждень еден, другий, третій, а Юркова рана нето, штоби ся зачала гоїти, але іщи розкислячила ся і стала печи не до витриманя.

— Што ту тепер буде? Што буде? — преимувався Юрко.

На тото щєсьце надійшов Тельофій Мудрий, што то в книжках бабрат і за народом тримат.

— Ой, — гварит, — Юрку, ганьбилибистєся з том „хоробом“ так калікувати. Юж найбільший час, штобистє покінчили з тима вашима дохторами, што вас живцьом катрупят, а вдалися до правдивого лікаря, а тот вас з той хворотиска цілковито виратує.

Послухав Юрко Мудрого і удав-ся до того дохтора, што му Мудрий вираїв. А тот узявся зарас до лічїня: Вимив, вичистив рану. Потім рану зошив, замастив, забандажував.

— Маєш щастя, чоловіче, що хоч і тепер ти прийшов, бо вже на правду було коло тебе дуже планно. Та ліпше пізно як ніколи — закінчив дохтор бесіду.

За короткий час Юрко виздор-єв. І такий по тій хворобі зробив-ся, якби наново на світ народив-ся. Тільки часами пригадує си свою хвороту: — Ей, який же то бив з мене бортак. Так ем ся того правдивого дохтора бояв, як чорт хреста. А шитко лем през того, жємя так отурчили тоти стари дохториска, штѳм нияк не годин бив вирватися з їх пазурисків на вільний світ.

Гриц Босий.

Нові книжки.

Ю. Каменецький: „НА РОЗТО-РІЖЖІ“ або „ЗА І ПРОТИ АЛЬКОГО-ЛЮ“, Львів 1936. Стор. 80, ф. 1^с. Видан-ня Українського Протиналькогольного То-вариства „Відродження“ ч. 26. Ціна 80 сот.

Знаний пропагатор абстинентської ідеї, проф. Ю. Каменецький дав у згаданій книжці нову зброю для успішної бороть-би зі злочасним налогом алькоголізму. В живій і приступній формі збиває він цілий ряд хибних поглядів, нерозумних пословиць та пересудів і дає сильні аргу-менти за повною тверезістю. В книжці є загато гарних прикладів та цінних ви-сказів визначних людей, що дуже добре надаються довикористання при вираці о-вуванні рефератів. Ця книжка заслугує на якнайбільше поширення.

Евген Головін: РІДНА КРОВ, сценічна картина в 4 діях, Львів 1936. Накладня Михайла Таранька, Львів, ул. Зіморевича 2, сторін 44, ф. 3. Ціна 180, з пересилкою 2 злоті.

Річ діється в 10 літ по світовій війні. З полону вертає до своєї хати Степан, його вдома не пізнають. Він застає свою дружину Олену замужно за другим чоловіком Яковом, лишається на своїй господарці наймитом. Тяжко працює та приглядається всему, що діється в хаті й селі. Терпить, одинокою його розрадою його дочка, уродлива красуня Гая. З нею хоче женитися побережник Ведме-дюк, але вона любить Василя. Це все знає Степан, рідний батько Гая. Клі вітчим Яків змушує Гаяно вийти за бере-режника, в хаті вже свати, тоді Степан, що досі мовчав, стає перед побережни-ком і Яковом та каже: „Не я наймит, а ти наймит! Я ту господар! Я перший чоло-вік цієї жінки. Я рідний батько тої дів-чини!“

Сценічна картина дуже гарна, всі А-мат. Кружки повинні купити собі до амат. бібліотеки та виставити її на сцені.

Юра Шкрумеляк: ВЕРТЕП „ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЄМІ“ (князь Володимир, гетьман Мазепа і отаман Пегілоза та ін-ші особи), ціна 60 гр. — 2) ВЕСЕЛИЙ ВЕРТЕП „БІДА В МІШКУ“ — ціна 40 гр. — 3) ВЕРТЕП „ГОСТІ З ВИФЛЕЄМУ“ — ціна 40 гр. — 4) НАІМОВІЩІ! КО-ЛЯДНИК, зі старими й новими колядами, з веселими колядами Івана Сорєкатого і дитячими колядами, ціна 80 гр. — Книж-ки висилається по отриманні належито-сти. Хто замовляє відразу 5 книжок (і присилає належність), дістає 3-ту даром. Адреса: Юра Шкрумеляк, Львів, ул. Гоф-мана 18, (переказом, або чеком ч. конта 506.944).

ПОСМІЙМОСЯ КАПКУ.

— Чом ти спиш в окулярах на очах?

— Бачиш, маю такий короткий зір, що без окулярів не можу пізнати сєб, що мені сняться.

В аптиці.

— Пане аптикарю, дайте мені іншу трутку на щурі, бо та, що я купила тому тиждень, не смакує щурам і не хочуть її їсти.

— Не можу, бо як лише зроблю смач-нішу трутину, то зараз аптичні хлопці зїдять.

В гміні.

Вийт лає громадського поліціянта. — Я вас прожену! Не хочете працювати, то не дам грошей! Я можу робити за „го-вор“, а ви за гроші — ні?

Поліціянт: — Га, пане вуйце, кож-ний працює за те, чоґо не має.

„Народна Торговля“ в Сяноці

поручає

членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Ст. В.: Від Вас домагаємося основніше оброблених статтей, хоч великий поступ уже між першими Вашими працями й теперішніми. Але вчитися та як найбільше читати — читати — і ще раз читати, одначе цінні книжки — дуже Вам радимо. В справі дівчини напишіть листа до Української Жіночої Кооп. „Труд“. Книжки вислали. Гарзд.

Вп. Т. Яворський: Листа одержали; так мало маємо місця на актуальні справи, що мусимо здержатися з поміщування віршів. На жаль не всі ще страють, а приєднати нам бодай поодному нозому передплатникові, щоб ми могли видавати що тижня наш часопис. Привіт.

Вп. Денис Ільчишин: Ваші бажання сповнили, але й Ви подбайте для нас приєднати нових передплатників; Ваші писання держимо в течці, як будемо видавати тижневик, тоді використаємо. Щиро Вас здоровимо.

Вп. Василь Хомко: Подання вислали до Школи. Знімка темна, не піде. Прикро нам, що не всі виявляються зі своїх обов'язків. Бог з нами.

Вп. В. Кашицький, Костеля: Е дозву перешлаємо до поданих Вами осіб, надрукувати її не можемо, бо мало маємо місця. Краще було б таку відозву дати до Нар. Справи, що виходить кожного тижня й має багато місця. Привіт.

Вп. Росточани: Якнайточніше вислаємо Всім часопис, тому реклямуйте й ще раз реклямуйте на пошти в Лабовій. Якщо реклямація не поможе, напишемо до Дир. П. і Т. у Кракові. Шлемо Вам братні привіти.

Лемківське дзеркало.

Послухайте, любі сестри, браття, — маємо для вас новину: Щоб розважитись нам у зимову днину, щоб вечорі не тяглись і смутком не гнало, — відкриваємо ось тут „лемківське дзеркало“.

Не журіться, що вам їсти за бракне зимою; або збіжжа вже не стане, — тягніть тоді бандуркою.

А мед, яйця, курку, гриби везіть жидовині, — набивайте за півдармо кармани юдині.

Візьміть перше місто з краю: від жидів аж „цясно“, але кожний проживає на чуд — красно.

Масло, курки, гуску раз-у-раз жидовина заїдає, ходить повбира на, про біду не знає.

Українські селяни зі своїм о. Пархом перед церквою в Туринську.

Хочемо видобутись з темряви й біди.

Наше село Явірник, віддалене далеко від Команьчі — правдиве гірське село. Розлога гора ділить наші хижі, порозкидувані посеред лісу так, що дехто чужий міг би здогадуватися, що в нас немає культурного підйому, що наше село спить і не цікавиться нічим. Але такий дуже помилився би. Помило дійсно злої лучби — маємо в селі гарно ведену нашу українську кооперативу, що міститься в Народньому Домі зі сценою. Наші селяни дуже радо горнуться до

культурної праці та піднесена своєї господарки, одначе в нас засілася в школі „птиця“, що за її старанням не дозволено нам заслувати ані читальні „Просвіти“, ані теж кружка „Рідної Школи“. Як довго ще так буде, самі не знаємо. А село хоче вчитися, пізнавати свою правду і свої права.

Може б пан інспектор у Сяноці поцікавився великою культурою пані Дроздової, що стоїть на передлицоді в розвитку культурного життя села.

Господарі.

До наших передплатників.

З попереднім числом вислали ми деяким післяплатникам окремі пригадки, тому прохаємо їх ще раз: 1) Скоро вирівнати всі задегости у передплаті. 2) Вплатувати передплату на новий 1937 рік. 3) Вирівнювати належність за „Ілюстровану Історію Лемківщини й Українське весілля на Лемківщині“. Хто досі за книжки не за-

платив, повинен це зробити в найближчому часі.

Пам'ятайте, Рідні Брати на Лемківщині й в Америці, що від Вас залежить доля Вашого часопису, тому сповніть совісно свій обов'язок супроти нашого Видавництва.

Адміністрація „Нашого Лемка“.

Одні жидки „гроїсе-пурец“ вдають, ані розмовляти, — другі вам облесно комуно впихають. А так вмють вговорити, а такі вам хороші; кінець — вас беруть у кримінал, вони дальше гроші...

Ви йому робіть, що хочете, навіть на голову, а жид дмухає вам далі в очі полову.

Добру раду дати? Як позбутись тої воші? — Непродайте нічо лядови за ніякі гроші. Ані в нього не купуйте — хочби і дрібниці, залишайтесь з хмари жидів самі одни-

ці. Тоді всі заберуть свої манатки, завдадуть собі на спину та поманджають у свою Палестину...

Бо з чого вони живуть, будуть свої палати? Чи не з нас, що тягнем для них, що лиш під руку попаде, із нашої хати?!

Так розкриємо всяке лихо раз голосно на всю хату, а раз тільки тихо, щоб зажили в хаті мило, батько-мати, сини, так писати будемо кум Чмелик Гаврило.